

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Maastricht op 2 oktober 1975

Na een woord van welkom tot de aanwezigen, herdenkt de voorzitter met enige welgekozen woorden de op 83-jarige leeftijd overleden heer L. H. Grégoire. Door zijn overlijden is aan het Genootschap een belangrijke figuur ontvallen, die 52 jaar trouw lid en lid van verdienste was. Op de maandvergaderingen had hij vaak veel interessants te zeggen en meer nog te laten zien. In het verleden trok hij er veel op uit met de heren Leysen en de helaas te vroeg overleden Willems, dikwijls onder leiding van Prof. Prick. De voorzitter noemt het een wijs besluit van hem om alweer enige jaren geleden zijn omvangrijk herbarium aan het museum ten geschenke te geven, wetende dat de verzorging en conservering van zo'n waardevol werk daar beter kan geschieden dan in het huis van een particulier op hoge leeftijd. Als vertegenwoordiger van de Gemeente Maastricht maakte hij als lid deel uit van de Commissie van Toezicht op het Natuurhistorisch Museum en ook in dit college toonde hij zich steeds zeer actief. De directeur van het museum en vice-voorzitter van het Genootschap Dr. Montagne en de secretaris waren aanwezig bij zijn uitvaart en begrafenis. Ter nagedachtenis wordt een ogenblik van stilte door de aanwezigen in acht genomen.

Dan wil de voorzitter nog eens herinneren aan het tijdens de vorige vergadering genomen besluit om **surveillance-diensten in het museum** gedurende de weekenden te helpen verzorgen. Een tweetal leden heeft zich toen spontaan bereid verklaard daaraan mede te werken. Maar om eens in de 2 maanden aan de beurt te zijn, moet toch wel een ploegje van tien leden ter beschikking staan. Men kan zich hiertoe bij het secretariaat opgeven. In de wintermaanden zal bovendien zo mogelijk eens per maand een door de leden te verzorgen **voordrachtsmiddag** gehouden worden. Hiervoor stelde zich reeds een vijftal leden

beschikbaar. (zie ook Maandblad no. 9, blz. 113).

In aansluiting op zijn mededeling tijdens de vorige vergadering over de aanleg van een **didactische plantencollectie**, zegt de voorzitter onlangs contact gehad te hebben met mevrouw Pihlajamaa, die als biologie-lerares aan het Stedelijk Lyceum te Maastricht de supervisie heeft over de botanische tuin aldaar. Zijn voorstel om leden van het Genootschap gelegenheid te bieden met planten bij te dragen in de samenstelling van deze collectie werd welwillend ontvangen. Leden, die hierbij willen helpen, kunnen zich bij het secretariaat melden dat voor het leggen van contact met mevrouw Pihlajamaa zal zorgen.

De heer Hermans wil toch wel waarschuwen dat men niet zonder meer de bossen in moet gaan voor het verzamelen van voor zulke tuinen benodigd plantenmateriaal. De mogelijkheid is niet uitgesloten dat daardoor zeldzame soorten worden uitgegraven, waarvan het niet eens zeker is dat zij het in de nieuwe omgeving zullen doen. Het is hem onlangs overkomen dat een dame uit Amsterdam naar onze streken was gekomen om speciale planten te roven (hier past geen ander woord) t.b.v. haar eigen tuin. Hij heeft gemeend ernstig bezwaar te moeten maken tegen dit soort praktijken. Er bestaan instanties waar men zaden van allerlei planten (ook van zeldzame) kan bekomen. Hij acht dit een juistere manier om een assortiment van planten voor z'n tuin te krijgen.

De voorzitter doet vervolgens het voorstel om een archief samen te stellen van vindplaatsen van bijzondere planten en dit te deponeren bijvoorbeeld in het museum, waardoor de gegevens beschikbaar blijven voor de wetenschap. Gebeurt dit niet, dan gaat de verworven kennis veelal verloren bij overlijden van de serieuze onderzoeker.

De heer Kemp wijst op het merkwaardige feit dat de Gierzwaluwen (*Apus apus*), die telkenjare in de eerste helft van augustus uit onze streken vertrekken, dit jaar op 2 augustus reeds de reis naar hun overwinteringsplaats ten zuiden van de evenaar aanvingen, juist aan het begin van een zeer warme en droge periode met overvloed aan voedsel.

De heer Heerkens Thijssen merkt op dat deze vogels zich laten leiden door een bepaalde zonnestand of andere veranderingen in het firmament, waarvan wij het fijne (nog) niet weten. Dit deed hem denken aan dezer dagen op de T.V. vertoonde proeven met vogels om wat meer van hun trekgewoonten aan de weet te komen. Men had daartoe een kleine zangvogel (roodborst?) in een kooi geplaatst, die rondom van gaas was voorzien. Een draaibare kunstmatige sterrenhemel, zoals die zich in de trektijd aan ons vertoont, deed de vogel die eerst in 't duister zat, steeds weer in een bepaalde richting tegen het gaas vliegen. Toen dit kunstmatig sterrenbeeld 180° gedraaid werd, deed zich het merkwaardige feit voor, dat de bewuste vogel ook deze nieuwe tegenovergestelde richting koos.

Wat de Gierzwaluwen betreft is ook bekend dat zij in een koude gure periode hun broedgebied tijdelijk verlaten wegens voedselgebrek. De jongen laten ze dan in de steek om daarna, wanneer het weer gunstiger wordt, terug te keren en hun verzorgende taak van het kroost weer op zich te nemen. Zo'n periode kan soms dagen lang duren. De lichaamstemperatuur der jongen zou zich dan verlagen, waardoor deze vogels in een soort slaaptoestand komen te verkeren. Een wonderlijke zaak bij deze vogelsoort, waarvan nog lang niet alles bekend is.

De heer Kemp heeft op 15 augustus om 22.50 uur ca. 20 meeuwen, zeer vermoedelijk kokmeeuwen (*Larus ridibundus*) en even later nog eens 2 exemplaren waargenomen boven de Maas te Maastricht in Noordelijke tot Noord-Oostelijke richting vliegend. Opmerkelijk, zo'n 2 uur na zonsondergang; de maan stond laag in 't Westen. Hij vermoedt dat het hier gaat om opgejaagde vogels en deze verplaatsing dus niet wijst op trek.

Ook zag de heer Kemp in 't hartje van Maastricht een boerenzwaluw 's morgens in en uit een leegstaand huis vliegen, hetgeen mogelijk wijst op een broedgeval. Dit is dan wel uitzonderlijk voor een vogel die vrijwel uitsluitend zijn broedplaats in boerenschuren en het platteland heeft.

Mej. Jagtman heeft midden in Sittard een boeren-

zwaluw waargenomen die zijn reeds vliegvlugge jongen voerde. Dit hoeft evenwel niet op een broedgeval ter plaatse te wijzen. Waarschijnlijk is echter dat de vogels aangetrokken zijn door de aanwezigheid van de vele insecten in de thermiek boven de warme stad.

De heer Otten heeft op 28 september nog een huiszwaluwnest aangetroffen met 2 kleine jongen. Hij vreest dat daar niets van terecht zal komen i.v.m. de op handen zijnde trek. Veel hangt af hoe het temperatuurverloop in oktober zal zijn. Late broedsels van huiszwaluwen zijn overigens lang geen zeldzaamheid.

De heer van Noorden vraagt zich af of het verschijnsel van „kort daglicht-planten” en „lang daglicht-planten” ook op vogels van toepassing is.

De voorzitter merkt hierbij op dat de lokvogels op een vinkenbaan een lichtbehandeling ondergaan, waardoor de hormonenontwikkeling hen in een voorjaarsstemming brengt, wat weer gepaard gaat met uitbundige zang en dus soortgenoten aantrekt.

Na de pauze houdt de heer Felder zijn voorbespreking op de a.s. geologische excursie, die gericht is op het mergelland van Zuid-Limburg. Zoals men dat van hem gewend is van vorige voordrachten, schildert hij op duidelijke wijze vooral de geologische aspecten van het landschap dat bezocht gaat worden. Aangezien het in de bedoeling ligt mogelijk dit jaar nog een speciaal nummer van het Maandblad aan dit interessante deel van Limburg te wijden, zal thans geen verslag van zijn uiteenzetting gegeven worden.

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Heerlen op 7 oktober 1975

Mej. Blankevoort deelt mee, dat zij met de heer Ton Joosten bij de Carisborg een Centaurie verzameld heeft, welke na determinatie door het Rijks-herbarium te Leiden *Centaurea diluta* bleek te zijn. Verder vestigt ze de aandacht op een adventief ter-

rein te Schinnen bij de Alfa bierbrouwerij vanwaar ze Pluimgierst (*Phalaris canariensis*) verzamelde. De heer van Geel vertoont een Berenklaauw (*Heraclium sphondylium*) waarvan de omwindsels en de omwindseltjes een normaal bladachtig uiterlijk bezitten. Ook laat hij Ambutulon theophrasti zien, een plant uit Z.O. Europa, gevonden in een bietenveld bij Schinnen. Deze soort wordt in China verbouwd voor de vezel, waarvan men een fijn soort jute maakt. Vervolgens Thomasiella arundinis, een sigarengal op Riet, een soort die vaak voorkomt op exemplaren die zich in een slechte conditie bevinden. Eveneens een takgal (*Diastrophus rubi*) op Braam te Heksenberg, verder een paar voorbeelden van natuurlijke snoei op Zomereik (*Populus* en *Quercus robur*) en tenslotte een takgal (*Cynites conglomerata*) op Eik te Heksenberg.

De heren Leysen en Dijkstra vonden langs de Maas te Elsloo Stekelnachtschade (*Solanum rostratum*), Gevlekte rupsklaver (*Medicago arabica*) en Donderkruid (*Inula vulgaris*). Dr. Dijkstra laat een paar mannelijke bloeiwijzen zien van Mais, waarbij een mannelijke aar overgaat in een vrouwelijke kolf. Men is geneigd om te denken aan bespuiting, echter soortgelijke overgangen worden bij andere soorten in het wild vaker aangetroffen.

Mej. Janssen ontving van pastoor Jongen een herbarium bestaande uit 40 mappen, met planten die hoofdzakelijk verzameld zijn in de Z.O. hoek van Zuid-Limburg en het aangrenzende gebied. Mej. Janssen schenkt dit materiaal aan de kring Heerlen van het Natuurhistorisch Genootschap. Dit herbarium werd door dokter De Wever bekeken en van kanttekeningen voorzien. Dit geschenk wordt door het bestuur dankbaar aanvaard.

De heer Frijns neemt op zich een inventarisatielijst samen te stellen.

De heer van Geel laat een Ladderslang (*Elaphe scalaris*) zien uit Ardèche.

Daarna wordt ruime aandacht geschonken aan een

zeer rijke verzameling paddestoelen, waaronder zeer zeldzame. Eerst echter, doet de heer Bult een voorstel om over te gaan tot het definitief oprichten van een paddestoelen-werkgroep, daar reeds eerder enkele voorbereidingen getroffen werden. Als argument voert de heer Bult aan dat er nu voldoende uitgebreide nederlandse boeken over paddestoelen verschenen zijn om ook moeilijke soorten te kunnen determineren. Uit de verspreidingskaartjes van paddestoelen blijkt duidelijk dat zeldzame soorten die in Zuid-Limburg voorkomen niet in deze kaartjes opgenomen zijn. Als voorbeeld noemt hij het geslacht Slijmkappen (*Hygrophorus*). Enkele aanwezigen geven zich spontaan op als medewerker.

Vervolgens geven de heren Bult, Frederiks en van Geel uitleg van de meegebrachte exemplaren. We noemen hiervan slechts Cortinarius glandicolor gevonden in de Turfkoelen bij Herkenbosch. Deze soort werd door C. P. Verschueren te Roermond gedetermineerd en voor het eerst in Nederland in okt. 1974 te Delden, gevonden. Zie verder Coolia, 18, art. over 7 voor Nederland nieuwe Gordijnzwammen. Tenslotte nog, ook in de Turfkoelen, Lactarium lacumarum. De heer Frederiks vertoont nog Odantia Barb Jovis en Encaelia furfurcea.

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Venlo op 16 oktober 1975

Het winterprogramma van de Kring Venlo opende met een Wereldnatuurfondsavond aangeboden door de afdeling Limburg van het WNF. In ons midden was de bioloog Rodrigues Lopes bij velen bekend o.m. als organisator van de bekende reizen naar „De laatste paradijzen” Zijn indrukken van een bezoek aan de Galapagos-eilanden werden op de filmband vastgelegd en deze beelden gaven de 70 aanwezigen een goede indruk over dit wondermooie gebied dat Charles Darwin tijdens zijn bekende reis met het marineschip de Beagle heeft bezocht.